

KoopFabrika Programa

(Gipuzkoa eta Bizkaia)

Arianne Kareaga, Enekoitz Etxezarreta,
Beñat Irasuegi eta Blanca Boix*

1. Sarrera

KoopFabrika (<https://koopfabrika.eus>) ekonomia sozial eta ekintzailletza kooperatiboa sustatzeko programa bat da, Gipuzkoako Lurralde Historikoan sortutako ekimenetara zuzendua. Bere lehen edizioa 2016-2017 ikasturtean izan zen Lanki Institutuak (MU) (<https://mukom.mondragon.edu/lanki>), Olatukoop (<https://olatukoop.eus>) eta Gezki Institutuak (EHU) (<https://www.gezki.eus>) bultzatuta. 2019-2020 ikasturtean ekin zaio ekimenari Bizkaian REAS Euskadi (www.reaseuskadi.eus), Olatukoop eta beste erakunde batzuekin koordinatuta (<https://koopfabrika.eus/bilbo>).

Programak hiru jarduera-ardatz nagusi, eta esperientzia indartzen eta hedatzen duten bi jarduera gehigarri konbinatzen ditu. Programaren barruan ekimen kooperatiboetara zuzentzen diren hiru jarduera-ardatz nagusiak dira **prestakuntza**, **tutoretza** eta **saregintza**.

a) Prestakuntza planak **hurbilketa teorikoa** eta **tresna praktikoak ezartzea** uztartzen ditu, azken horiek beharrezkoak baitira edozein ekintzailletza-prozesutan.

- Beraz, eremu teorikotik (edo politizazio-eremutik) harremanetan jartzen dira, alde batetik, ekonomia sozial eta solidarioaren (edo

---

* Arianne Kareaga, Mondragon Unibertsitateko (MU) Lanki Institutuko irakaslea eta ikerlaria, eta KoopFabrikako koordinatzailea da.

Enekoitz Etxezarreta, Euskal Herriko Unibertsitateko Gezki Institutuko irakaslea eta ikerlaria da.

Beñat Irasuegi, Talaios Kooperatibako lankidea eta OLATUKOOP Sareko kidea da.

Blanca Boix, REAS Euskadiko Ekonomia Sozial eta Solidarioaren Berrikuntza eta Hazkunde arloko arduraduna da.

eraldatzailearen) errealitatea eta, bestetik, izaera eraldatzailea duten hurbilketa sozioekonomikoak, hala nola ekonomia feminista, ekonomia ekologikoa edo garapen poskapitalista.

- Prestakuntza teorikoari **tresna praktikoan azalpena** gehitzen zaio. Horiek, bada programaren barruan dagoen **“tresna-kutxa”** delakoan garatu dira. Horretan, ekintzailtza-prozesu bat bideratzeko beharrezkoak diren tresnak zehazten dira (Canvas eredu), baina ekonomia sozial kooperatiboaren paradigman jarduten duten ekimenen premia eta nahietara moldatuta.

- b) Bigarren ardatzean, **inkubazio-zerbitzuak** eskaintzen zaizkie ekimen kooperatiboari. Horien artean, gizarte-ekimenezko bide-laguntza zerbitzuak eta baliabide partekatuak ditugu. Hala, ekintzailtza-proiektu bakoitzari laguntzaile bat esleituz, doako aholkularitza-ordu batzuk eskaintzen dira. Horrela, proiektu bakoitzak interesgarritzat jotzen dituen tresnen aplikazioan sakontzeko aukera du, laguntzailearen laguntzaz.

Proiektu bakoitza, ekintzailtza-prozesuaren momentu desberdinetan sartzan da programan eta, hortaz, laguntzaileak tutoretza egiteko gida metodologiko bat du eta horretan prozesuaren fase bakoitzerako laguntza-baliabideak ezartzen dira. Laguntzaileak, beraz, funtsezko zeregina du prozesuan, ezagutza teknikoaz gain, bere bizipenean oinarritutako ikaspenak eskaintzen baititu (ia laguntzaile guztiak dira gizarte-ekintzaileak), baita ekimen sozial eta kooperatiboetara lotutako gizarte- eta lurralde-sareetan parte hartuz sortzen duen kapital soziala ere.

- c) Hirugarrenik, KoopFabrikak lurraldean Ekonomia Sozial Eraldatzaileko edo Ekonomia Sozial Berriko **sareak sortzea eta indartzea** sustatzen du. Zentzu horretan, “segurtasun-sare” bat eskaintzen du hasten ari diren ekimenezkat. Programaren inguruan nolabaiteko “merkatu sozial” bat sortzea da helburua, non ekimen berriek beren jardura ekonomikoko hornitzaile eta bezeroekin harremanetan jartzeko aukera izango duten. Hala, lankidetzak ekonomikoko akordioez harago, izaera mutualistagoa duten lankidetzadynamikak ezartzeko baldintzak sortzen dira.

Helburu nagusia, azken finean, **lankidetzak mutualistako tresna zehatzak sortzea** da; elkarrekin sortutako baliabideak partekatuz, sarean parte hartzen duten ekimenen

komunikazioa, finantzaketa, gizarteratzea eta lurraldearekiko lotura hobetze aldera. Sare horien bitartez, komunitate- eta lurralde-loturak estutzen dira, esperientzia eta garapen guztiak lurraldeko gizarte- eta enpresa-sarearekin lotzen baitira.

- d) Pertsona ekintzaileei eskaintzen zaizkien prestakuntza, tutoretza eta lurraldekotze ardatzez harago, beste bi jarduera hauekin osatzen da programa: **prestatzaileen eta sustatzaileen prestakuntza eta ikerketa aplikatua**.

Prestatzaileak eta sustatzaileak prestatzeko programaren helburua da **prestakuntza-eskaintza** honako **hauei zabaltzea**: programaren barruan laguntzaile dabiltzan pertsonen nahiz lurraldean programa hobetzeko ekarpenak egiten dituzten pertsonak edo eragile sozialei (sustatzaileak). Hainbat saio kolektiboren bitartez, ekimenetan egin beharreko esku-hartzearen alderdi zehaztetan sakontzen da (gatazkak konpontzea, soziokrazia, marketin komunitarioa, etab.) eta tutoreek edo sustatzaileek identifikatzen dituzten gabezia eta erronka nagusiak partekatzen dituzte.

Azkenik, **Ikerketa Nodo** bat dago, unibertsitateko, lurraldeko eta gizarteko zenbait eragilek osatua. Hark programarako garapen berriak eta hobekuntza-prozesuak eskaini nahi ditu, **ikerketa aplikatua erabiliz**. Nodo hura hainbat eragilek osatzen dute eta Ikerketa Ekintza Parte-hartzailearen (IEP) jarduera esparruetara hurbiltzen saiatzen den ikuspegi pedagogiko bat erabiltzen du; izan ere, programan parte hartzen duten eragileen beharretara lotzen den ikerketa bilatzen du.

Ezagutza berrien sorkuntza kolektibo hori diagnostiko fasetik hasi eta tresna berriak sortu, baliozkotu, proposatu eta ekintzailetza-prozesuetan aplikatzeraino lantzen da. Hala, ikuspegi metodologiko horren helburu nagusia **unibertsitate-ikerketa egiteko moduak berrikustea** da eta, azken batean, ekintzaileen bizi-baldintzak hobetzen dituzten ahalduntze-prozesuak sortzea.

KoopFabrikaren kasuan, ekonomia sozial eta solidarioari buruzko prestakuntza teorikoa eta praktikoa funtsezko oinarri bat da, edozein gizarte-ekintzailetza prozesuren aurretik egin beharrekoa. Izan ere, inkubazio-prozesuaren barruan, prestakuntza lehenengo eta ezinbesteko urratsa da. Aurrez zehaztu den moduan, prestakuntza hori bi hurbilketa hauen arabera ematen da: politizazioa eta gaikuntza. Izan ere, hainbat gairi buruzko irakaskuntzak ematen ditu, hala nola kontabilitatea, gestioa, finantzaketa, komunikazioa eta ekintzailetzarako beste tresna batzuk; baina gainera, Ekonomia Sozial Eraldatzailearen

oinarriei eta honek beste proposamen eraldatzaile batzuekin dituen lotura teorikoei buruz ere.

Laguntza-prozesuan, halaber, hurbileko prestakuntza eta bizipen-prestakuntza ahalbidetzen da, ekintzaitzako esperientzia berrietan oinarrituta edo etorkizuneko ekintzaileen bisiten bidez, ekonomia sozial eta solidarioko esperientzia fidagarriak bertatik bertara ezagutzeko. Olatukoop sareko kideek, REAS Euskadik eta unibertsitateko eragileek tutoretzen dituzte ekimenak.

2. Erakunde sustatzaile eta parte-hartzaileak

KoopFabrikan hainbat eragile kooperatibok, lurraldeko eragilek eta eragile unibertsitariok parte hartzen dute.

- a) Lehenengoen artean **Olatukoop** da aipagarriena. Hura hainbat kooperatibak eta ekimenek osatutako Ekonomia Sozial Eraldatzaileko sare bat da. Hala, programaren sustatzaile nagusia eta antolatzaileetako bat izateaz gain, ekimen berriak merkatu sozialera eta lurralde-eremura lotzen dituen "segurtasun sarea" da, azken finean. Bizkaiaren kasuan, **REAS Euskadiren** koordinazio-rola nabarmendu behar da. Euskadiko Ekonomia Alternatibo eta Solidarioaren Sarea 1997an sortu zen, eta gaur egun 80 erakundek osatzen dute. Horien egitekoa ekonomia solidarioa garatzea da, ekonomia bere alderdi guztietan (ekoizpena, finantzaketa, merkataritza eta kontsumoa) garapen pertsonal eta komunitarioaren zerbitzura dagoen bitarteko gisa -eta ez helburu gisa-, aldarrikatzen duen ikuspegi eta praktika ulertuta.
- b) Lurraldeko eragileen parte-hartzea **Eskualde Garapenerako Elkartek** desberdinen bitartez bideratzen da (Bagara Herrigintza, Beterri-Buruntzaldea, etab.). Elkartek horien jarduera-eremua beren eskualdeetara mugatzen da baina beren ekarpena ezinbestekoa da, izan ere, horien bitartez ekimen berriak eskualdeko garapenarekin edo eskualdeko garapen-eredu berriekin lotzen dira. Lurraldean kokatze hori hainbat bideren bitartez gauzatzen da:
  - Eskualdeko bertako **ekintzaitzako proiektuak erakarriz**, garapenerako elkarteen sustapen-zerbitzuek horiek identifikatzen eta birbideratzen dituztelarik.

4. Emaitza eta inpaktu nagusiak

KoopFabrikak, bere bost edizioetan, inkubaziotik sortutako hainbat ekimen arrakastatsu izan ditu:

- a) Edizio bakoitzean, 50 pertsona inguru ari dira programan parte hartzen, beste hainbeste ekimen-proiekturi lotuta, eta parte-hartze horietatik 15 proiektu inguru finkatzen dira edizio bakoitzeko.
- b) Programak 40 erakundetako 70 pertsona inguruk parte hartzea ere lortu du. Pertsona horiek, tutoreak edo sustatzaileak diren aldetik, programaren eragin biderkatzailea ahalbidetzen dute.
- c) Ekimen horien jarduera-sektore ekonomikoa zabala da: Zituene ekimenak tokiko produktuekin egiten duen artisau-pasta ekologikotik, Alai Ondo edo Ta Puntu ekimenek diseinu grafikoari eta komunikazioari aplikatutako gizarte-ikuspegiraino, baita Otarra Bioelkartearen edo Bidaziren produktu ekologikoen ekoizpena eta salmenta zuzena, prestakuntza-erakundeak, coaching-a edo genero-berdintasunari buruzko aholkularitza ere (To!, Harago Aholkularitza...). Programan sortutako ekimen gehienak honako **jarduera-eremu hauetan** aritzen dira: agroekologia, kultura, prestakuntza eta aholkularitza, etxebizitza eta gizarte-zerbitzuak.
- d) Gizarte-ekintzailtza programaren barruan prestatzaileak prestatzeko jarduera bat dago. Hau da, prozesuaren **erreplikagarritasuna eta hedapena lortzeko**, sareen kideak eta unibertsitateek dagoeneko ekintzaileak diren pertsonen zuzendutako prestakuntza espezifikoak eskaintzen dituzte. Hala, haiek KoopFabrikan prestakuntza, tutoretza eta laguntza eman ahal izango dute, inkubatzen diren ekimenen kopurua handitzeko.
- e) Hiru eragileek -komunitarioak, unibertsitarioak eta lurraldekoak- beren ezagutzak bateratzen saiatzen dira, epe ertainean balio duten ikerketa-ekosistemak sortzeko.
- f) Inplikaturako unibertsitateek Ikerketa Ekintza Parte-hartzailearen ikuspegi metodologikoa erabiliz parte hartzen dute KoopFabrikan. Ikuspegi horren bidez, **teoria aplikatu eta parte-hartzaileak ahalduz dituen praktika baten ondorioak erabili** nahi dute. Horrela, alde batetik, ikerketak programa elika dezake eta, bestetik, unibertsitateek inkubagailurako materialak hedatzen, hobetzen, sistematizatzen eta sortzen dituen ikerketa-eremua dute. Programaren beraren hitzetan, proposamen bi horien helburua **efektu biderkatzaile** bat sortzea.

5. Erronkak eta aukerak

- a) **Lurraldearekiko lotura** handiagoa eta hobe lortzea. Izan ere, lurraldeko erakunde gehiago inplikatur, enpresa-proiektu berriak lurraldearen premia sozial eta ekonomikoekin lotu ahal izango dira.
- Lurralde bakoitzaren berezitasuna kontuan hartzea dagozkion estrategiak ezartzeko, bakoitzaren baldintzen eta ezaugarrien arabera.
  - Lurraldearen premiak detektatzeko eta prozesatzeko estrategiak zehaztea. Dauden proiektuen arteko lankidetzaren prozesuak garatzeko aukerak identifikatzea. Ikerketa-ekintza ekosistema bat garatzea, eskaera horiek detektatzeko eta sistematizatzea
  - Eremu eta lurralde berrietan sartzea, proiektu berriak erakartzeko eta haiei laguntzeko sare gero eta trinkoagok egiteko helburuz.
  - Lurraldeen premietan oinarrituz proiektu berriak sortzea.
  - Lurraldean dauden eragileak prozesuan sartzea: kooperatibak, sindikatuak, enpresak, garapenerako elkarteak, udalak, heziketa-zentroak, gizarte mugimenduak...
- b) Jatorri, egitura eta funtzionamendu-dinamika desberdineko eragileek osatutako **governantza-eredu plurala** zehaztea eta finkatzea.
- Ekimena osatzen duten zati guztien garrantzia eta adierazgarritasuna aintzat hartzea.
  - Partaidetza, funtzionamendua eta kudeaketa ereduak argitzen dituzten protokoloak egitea.
- c) **Funts publikoen eta komunitarioen arteko finantzakidetzaren ereduak** handiagoa lortzea.
- Finantzaketa publikoko iturriak egokiak dira proiektu sendo eta indartsuak finkatzeko baina funts horien gehiegizko menpekotasuna sortzeko arriskua dago.
  - Tokiko erakundeek, hala nola garapenerako elkarteek edo enplegu-bulegoek finantzaketa publikoko iturri berriak lortzea.

- d) KoopFabrikaren hazkunde edo eskalagarritasun-eredua zehaztea.
- e) Prestatzaile/tutore berriak bilatzea ekimena erreplikatzeko eta hedatzeko, lehen lau edizioetan egindako bidea indartuz.
- f) Programa xede-publiko gisa sartzen direnen profiletara egokitzea, biztanle behartsuenei arreta berezia jarritz.
- g) Prestakuntza-programak beste hizkuntza batzuetan irekitzea, euskaratik harago; prestakuntza-programetako hizkuntza ofiziala izaten jarraituko baitu, baina hala eskatzen duten kolektibo espezifikoetatik sortutako ekimenei lekua eman ahal izango da.

